

Udział adwokata w postępowaniu administracyjnym ogólnym i przed sądami administracyjnymi

Na płaszczyźnie normatywnej zagadnienia związane z udziałem fachowego pełnomocnika w osobie adwokata w wyżej wskazanych postępowaniach, z których jedno jest postępowaniem sądowym, uregulowane są w następujących aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2000 Nr 98, poz. 1071, ostatnia zmiana z dnia 21.11.2005 r., Dz. U. z 2005 Nr 64, poz. 565; dalej: „k.p.a.”) – art. 33 k.p.a.;
- 2) ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, ostatnia zmiana z dnia 24.10.2008 r., Dz. U. Nr 190, poz. 1171; dalej: „p.s.a.”) – art. 34-44 p.s.a., art. 175 § 1 p.s.a., art. 205 § 2 i 3 p.s.a., art. 221 p.s.a., art. 244 p.s.a., art. 246 § 3 p.s.a., art. 250 p.s.a., art. 253 p.s.a., art. 276 zd. 2 w zw. z art. 175 p.s.a.;
- 3) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348; ostatnia zmiana z dnia 15.11.2005 r. – Dz. U. Nr 219, poz. 1872) - § 18;
- 4) ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635; ostatnia zmiana z dnia 29.10.2008, Dz. U. Nr 182, poz. 1121) – art. 1 ust. 1 pkt 2, art. 2 ust. 1 pkt 1 b), c), e)-i), k), l), art. 2 ust. 1 pkt 4, art. 5-6, art. 8 ust. 5, art. 11 ust. 2 i 3 oraz art. 12 ust. 2 pkt 2;
- 5) rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 18 września 2003 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 169, poz. 1646) - § 35.

Udział adwokata w administracyjnym postępowaniu ogólnym.

Mówiąc o postępowaniu administracyjnym ogólnym, należy mieć na uwadze postępowanie jurysdykcyjne (takie postępowanie, w którym rozstrzygnięcie organu administracji publicznej w sprawie indywidualnej zapada w formie decyzji administracyjnej, jak również postępowania mające na celu weryfikację ostatecznej decyzji administracyjnej) uregulowane przez przepisy zawarte w działach I-VI (poza działem III) oraz w dziale IX i X k.p.a. Przepisy te mają zastosowanie również do pozakodeksowych regulacji procesowych (do tzw. postępowań administracyjnych szczególnych), w takim zakresie, w jakim te ostatnie wyraźnie ich nie wyłączają. W ten sposób ogólne postępowanie administracyjne, stanowiąc „podstawowy segment jurysdykcyjnego postępowania

administracyjnego”, zawiera regulację mającą odniesienie do innych jurysdykcyjnych postępowań administracyjnych, uregulowanych poza k.p.a.³¹

Jeśli chodzi o kwestię pełnomocnictwa procesowego, regulacja postępowania administracyjnego ogólnego jest w tym zakresie bardzo liberalna. Strona ma swobodę wyboru osoby pełnomocnika – przepisy k.p.a. nie stawiają wymogu posiadania przez tego ostatniego fachowych kwalifikacji (kodeks nie zawiera żadnego przepisu przewidującego tzw. przymus adwokacko-radcowski). Ograniczeniem przedmiotowym możliwości działania strony przez pełnomocnika (każdego) jest w świetle art. 32 k.p.a. charakter czynności. Adwokat zatem nie będzie mógł zastępować strony przy dokonywaniu tych czynności procesowych, które wymagają jej osobistego działania. Ten ostatni wymóg wynika bądź z przepisu prawa, bądź z natury określonej czynności, przy czym ocena w tym zakresie (wezwać stronę do osobistego udziału w danej czynności postępowania, czy też dopuścić jej działanie przez pełnomocnika) należy do organu procesowego. Jak przyjmuje się w doktrynie, do kategorii czynności wymagających osobistego udziału strony należą te czynności, których „strona jest przedmiotem, a nie podmiotem”.³² Adwokat nie będzie mógł wypowiedzieć się za reprezentowaną stronę w przedmiocie jej tożsamości, stanu fizycznego, bądź kwalifikacji intelektualnych. Zasadniczo czynnością wymagającą osobistego udziału strony będzie również złożenie przez nią zeznań w ramach dowodu z przesłuchania strony, choć ustawa nie wyklucza w tym zakresie dopuszczalności działania przez pełnomocnika. Jak wskazuje się w doktrynie, organ nie może zabronić stronie posłużenia się pełnomocnikiem, gdy chce ona złożyć (pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania) oświadczenie co do okoliczności faktycznych bądź prawnych, o którym mowa w art. 75 § 2 k.p.a., albo gdy strona zamierza złożyć wyjaśnienia, o których mowa w art. 95 § 1 k.p.a.³³

Przepisy k.p.a., inaczej niż przepisy procedur sądowych, nie przewidują żadnych obostrzeń związanych z udziałem w postępowaniu adwokata jako fachowego pełnomocnika strony. Jest on traktowany tak, jak każdy inny pełnomocnik, z jednym zastrzeżeniem – adwokat może samodzielnie uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa (tak samo zresztą jak radca prawny i rzecznik patentowy - art. 33 § 3 k.p.a.).³⁴ Ustanowienie przez stronę pełnomocnika stwarza prawny obowiązek organu administracji publicznej (organu procesowego) prowadzenia postępowania z jego udziałem. Konkretyzacją tego jest m. in. wymóg doręczania pełnomocnikowi wszystkich pism kierowanych do strony. Tym samym pominięcie przez organ adwokata (i np. doręczenie pisma bezpośrednio stronie, czy też zawiadomienie jej o terminie podejmowanej czynności, bez zawiadomienia o nim jej pełnomocnika) jest w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego uważane za pominięcie strony, mogące stanowić podstawę wznowienia postępowania w oparciu o art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a. („strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu”).³⁵

³¹ Takim jurysdykcyjnym postępowaniem administracyjnym szczególnym jest np. postępowanie w sprawach ubezpieczeń społecznych. Por. A. Matan [za: K. Jandy-Jendrośka, J. Jendrośka, *System jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego {w:} System prawa administracyjnego*, t. III, Wrocław 1978, s. 132 i 158], *Przesłanki skutecznego działania zastępcy procesowego w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Casus, jesień 2007, s. 8.

³² Tamże, s. 11.

³³ Tamże.

³⁴ R. Kędziora, *Ogólne postępowanie administracyjne*, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2008, s. 71.

³⁵ Tamże, s. 73. Por. powołane tam orzecznictwo, m. in. wyrok NSA z 10.2.1987 r., SA/Wr 875/86, ONSA 1987, Nr 1, poz. 13).

Przyjmuje się co do zasady, iż pełnomocnictwo udzielone adwokatowi przez stronę w postępowaniu administracyjnym należy uznać za skuteczne również w postępowaniu przed sądami administracyjnymi,³⁶ co w praktyce oznacza, że adwokat nie musi już przed sądem administracyjnym wykazywać swego umocowania i przedkładać kolejnego dokumentu pełnomocnictwa w sytuacji, gdy dokument taki znajduje się już w aktach administracyjnych organu (pod warunkiem wszak, że adwokat został umocowany w sposób wyraźny, do prowadzenia określonej, całościowo pojętej sprawy administracyjnej w znaczeniu nie tyle proceduralnym, co materialnoprawnym).

Złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa (jego odpisu, wypisu lub kopii) podlega opłacie skarbowej w wysokości 17 zł (art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy o opłacie skarbowej oraz pkt IV załącznika do ustawy), przy czym na uwagę zasługuje zawarty w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 4 katalog wyłączeń przedmiotowych od obowiązku ponoszenia opłaty, a dotyczący m. in. spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, ochrony zdrowia oraz, co w praktyce częste – spraw załatwianych na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.³⁷ Godna wzmianki jest również uregulowana w art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy kwestia właściwości miejscowej organu podatkowego, do którego należy wnieść opłatę, wyznaczonej ze względu na miejsce złożenia dokumentu pełnomocnictwa.

Regulacja postępowania administracyjnego ogólnego nie przewiduje możliwości ustanowienia dla strony adwokata z urzędu w ramach tzw. prawa pomocy.

Adwokat w postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Postępowanie sądowo-administracyjne w wielu swoich rozwiązaniach proceduralnych, w tym również tych dotyczących pełnomocnictwa, wiernie wzoruje się na regulacji procedury cywilnej.³⁸ Jeśli chodzi o postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym (dalej: w.s.a.), obowiązuje w nim „zasada wolnego wyboru sposobu działania przed tym sądem”.³⁹ Zdolność postulacyjna⁴⁰ strony nie doznaje w nim ograniczeń – żaden przepis p.s.a. nie przewiduje w I instancji obowiązku jej zastępstwa przez adwokata bądź innego fachowego pełnomocnika. Przymus adwokacko-radcowski obowiązuje dopiero przed NSA⁴¹ i jest związany wyłącznie ze sporządzeniem skargi kasacyjnej (art. 175 p.s.a.), zażalenia na postanowienie w.s.a. o odrzuceniu skargi kasacyjnej (art. 194 § 4 p.s.a.) oraz skargi o wznowienie postępowania, ale tylko w przypadku, gdy do wznowienia postępowania właściwy jest NSA (art. 276 p.s.a. zawierający odesłanie do art. 175 p.s.a.). Rygorem jest odrzucenie pisma zawierającego dopiero co wskazane środki zaskarżenia. Niesporządzenie skargi

³⁶ Z. Kmiecik, *Zakres pełnomocnictwa w postępowaniu administracyjnym i sądowo-administracyjnym*, Przegląd Sądowy, kwiecień 2007, s. 13.

³⁷ Dz. U. z 2004 Nr 261, poz. 2603 ze zm.

³⁸ Por. np. przepis art. 76 p.s.a. z art. 141 Kodeksu postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r., Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.; dalej: k.p.c.), które są niemal jednobrzmiące.

³⁹ J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz.*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2008, s. 115.

⁴⁰ Możliwość skutecznego dokonywania czynności procesowych samodzielnie przez stronę.

⁴¹ T. Woś (red.), H. Knysiak-Molczyk, M. Romańska, *Postępowanie sądowo administracyjne*, Wyd. Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2004, s. 187.

kasacyjnej przez adwokata (tudzież innego wskazanego w przepisach fachowego pełnomocnika) stanowi nieusuwalny brak formalny pisma.

Należy przy tym zwrócić uwagę na zakres owego przymusu adwokacko-radcowskiego, wynikający z art. 175 p.s.a.. Ten ostatni przepis wymaga udziału adwokata „przy sporządzeniu skargi kasacyjnej” (odpowiednio zażalenia i skargi o wznowienie postępowania) i tylko w tym wąskim zakresie (a więc nieodnoszącym się do całego postępowania przed NSA) strona nie może działać osobiście (wyłączona jest zdolność postulacyjna). Oznacza to, że strona nie reprezentowana fachowo w postępowaniu przed w.s.a., pragnąc zaskarżyć orzeczenie sądu I instancji, winna udzielić adwokatowi co najmniej pełnomocnictwa, o którym mowa w przepisie art. 36 pkt 3 („do niektórych tylko czynności w postępowaniu” – w tym wypadku do sporządzenia skargi kasacyjnej). W praktyce możliwa do pomyślenia jest sytuacja, w której strona – mając fachowego pełnomocnika w osobie adwokata w postępowaniu I instancji, upoważnia na podstawie art. 175 § 1 p.s.a. innego adwokata do sporządzenia skargi kasacyjnej, abstrahując od uprzednio udzielonego umocowania. Co oczywiste, nie oznacza to, że pełnomocnik strony (fachowy) ustanowiony już na etapie postępowania przed w.s.a. (a nawet jeszcze w postępowaniu administracyjnym), w celu sporządzenia skargi kasacyjnej, musiałby się legitymować odrębnym pełnomocnictwem, udzielonym do tej czynności procesowej. Zakres pełnomocnictwa procesowego (jeśli takim adwokat dysponuje) jest zakreślony w art. 39 p.s.a. i obejmuje on całe postępowanie, w tym również postępowanie przed NSA zainicjowane złożeniem skargi kasacyjnej, która – co warto podkreślić – jest w postępowaniu sądowo-administracyjnym zwyczajnym środkiem prawnym. Przymus adwokacki, o jakim była mowa powyżej odnosi się zatem przede wszystkim do sytuacji, gdy strona nie działała w postępowaniu przed w.s.a. przez fachowego pełnomocnika, a chce zaskarżyć orzeczenie kończące postępowanie sądowe w pierwszej instancji. Przepisy p.s.a. wymagają wówczas ustanowienia pełnomocnika przynajmniej do tej jednej czynności postępowania,⁴² jaką jest sporządzenie skargi kasacyjnej (zażalenia na postanowienie w.s.a. o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz – w pewnych przypadkach - skargi o wznowienie postępowania). Pełnomocnictwo do niektórych tylko czynności w postępowaniu (pełnomocnictwo szczególne) nie może być interpretowane rozszerzająco. Adwokat upoważniony do sporządzenia skargi kasacyjnej nie jest tym samym umocowany do jej popierania w postępowaniu przed NSA wywołanym wniesieniem tej skargi. Jednakże pełnomocnictwo do reprezentowania strony (tylko) w postępowaniu przed sądem I instancji obejmuje również upoważnienie do sporządzenia skargi kasacyjnej.⁴³ Wnieść skargę i występować przed NSA strona może natomiast samodzielnie.⁴⁴ Na gruncie procedury sądowo-administracyjnej nie jest zatem tak, jak w procedurze cywilnej,⁴⁵ że samo postępowanie przed najwyższą instancją sądową (w pionie sądownictwa administracyjnego jest nią NSA) wyłącza zdolność postulacyjną strony.

⁴² J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...* s. 115.

⁴³ Tamże, s. 127.

⁴⁴ T. Woś (red.), H. Knysiak-Molczyk, M. Romańska, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz.*, Wyd. Prawnicze Lexis Nexis Warszawa 2005, s. 551.

⁴⁵ Por. treść art. 87¹ k.p.c. wiążącego przymus adwokacko-radcowski z tym, że czynność procesowa jest „związana z postępowaniem przed Sądem Najwyższym”, choćby była podejmowana przed sądem niższej instancji.

W przypadku, gdy adwokat⁴⁶ został ustanowiony po wydaniu orzeczenia, od którego przysługuje środek odwoławczy, przewodniczący wydziału dołącza odpowiednią informację o treści orzeczenia, o tym, czy uzasadnienie orzeczenia sporządza się z urzędu czy na wniosek, czy został zgłoszony wniosek o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia oraz czy i kiedy orzeczenie z uzasadnieniem zostało doręczone stronie (§ 35 ust. 3 Regulaminu wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych), przy czym chodzi tu o wyłącznie o adwokata ustanowionego z urzędu w ramach tzw. prawa pomocy.

Przez „sporządzenie skargi kasacyjnej” należy rozumieć wyłącznie jej zredagowanie i podpisanie przez adwokata. Niepodpisanie skargi kasacyjnej w ustawowym terminie do jej wniesienia przez podmiot uprawniony do sporządzenia skargi stanowi nieusuwalny brak materialny, skutkujący jej odrzuceniem.⁴⁷ Z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu niedopełnienia wymogu sporządzenia jej przez adwokata (lub radcę prawnego) skonsumowaniu ulega prawo strony do zaskarżenia orzeczenia, od którego strona ta nieskutecznie wywiodła skargę kasacyjną (prawo to zostało skonsumowane).⁴⁸

Pełnomocnik ustanowiony dla strony w ramach tzw. prawa pomocy (art. 244 p.s.a. – o czym niżej) powinien ocenić zasadność wywiedzenia skargi kasacyjnej w konkretnym przypadku. Sporządzenie opinii prawnej stojącej na stanowisku oczywistej bezzasadności skargi wypełnia z jednej strony zakres umocowania udzielonego adwokatowi, z drugiej zaś – konsumuje przyznane stronie prawo pomocy.⁴⁹ Odmowa sporządzenia skargi kasacyjnej nie podlega kontroli ze strony sądu administracyjnego i stanowi podstawę do zasądzenia na rzecz adwokata ustanowionego z urzędu wynagrodzenia, którego stawka określona jest w § 18 ust. 1 pkt 2 a) i b) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.9.2002 r., przy czym stawka minimalna nie może wynosić mniej niż 120 zł. Warunkiem uzyskania wynagrodzenia przez profesjonalnego pełnomocnika (adwokata lub radcę prawnego) ustanowionego z urzędu jest złożenie stosownego wniosku oraz oświadczenia, że wynagrodzenie nie zostało uiszczone w całości lub w części. Regulacja zawarta w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości obciąża sąd obowiązkiem zwiększenia wynagrodzenia adwokata o kwotę podatku VAT.

Co interesujące, prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi generalnie nie zastrzega rygoru braków formalnych pism procesowych, w tym pism kwalifikowanych, takich jak skarga, czy skarga kasacyjna, z uwagi na ich sporządzenie (bądź tylko sygnowanie) przez adwokata (innego fachowego pełnomocnika), tak jak czyni to np. art. 370¹ k.p.c. odnośnie chociażby apelacji (przewidując odrzucenie apelacji bez wezwania adwokata do uzupełnienia jej braków oraz obowiązkową sygnalizację sądu do właściwego organu samorządu zawodowego, którego jest on członkiem). Istnieje natomiast zastrzeżenie wymogów „fiskalnych”, przewidziane w art. 221 p.s.a., stanowiącym, iż pisma wnoszone przez adwokata (lub radcę prawnego), które nie są należycie opłacone, pozostawia się bez rozpoznania albo odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty (tak

⁴⁶ Jak również radca prawny, doradca podatkowy albo rzecznik patentowy.

⁴⁷ Taki pogląd zdaje się prezentować J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 437 i 440.

⁴⁸ Postanowienie NSA z 16.11.2005 r., II FZ 651/05, niepubl., powołane [za:] J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 441.

⁴⁹ J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 440.

w przypadku skargi oraz pism zawierających środki zaskarżenia), jeżeli pismo podlega opłacie stałej.⁵⁰

Przywilejem zarezerwowanym dla fachowych pełnomocników jest przewidziana w art. 37 § 1 zd. 2 p.s.a. możliwość samodzielnego uwierzytelnienia odpisu udzielonego im pełnomocnictwa. Pełnomocnictwo należy w tym kontekście rozumieć jako komplet dokumentów niezbędnych dla wykazania umocowania pełnomocnika do działania za mocodawcę. Jeżeli stroną reprezentowaną przez adwokata jest osoba prawna (inna jednostka organizacyjna) celem wykazania istnienia umocowania winien on dołączyć do samego dokumentu pełnomocnictwa także aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego, bądź innego rejestru, właściwego dla strony. Kopia odpisu wydanego przez sąd (mającego walor oryginału) może być uwierzytelniona przez adwokata.⁵¹ Niedołączenie dokumentu pełnomocnictwa do pisma procesowego składanego w sądzie stanowi brak formalny, który może być usunięty w trybie art. 49 § 1 p.s.a. Do dokumentu pełnomocnictwa należy załączyć dowód wpłaty (bądź uwierzytelnioną przez adwokata kopię tego dokumentu) należnej opłaty skarbowej, już w momencie składania pełnomocnictwa w sądzie (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o opłacie skarbowej). Zdaniem doktryny, niezałączenie dowodu wpłaty nie stanowi podstawy do pozostawienia właściwego pisma procesowego bez rozpoznania, bądź jego odrzucenia, gdy mimo wezwania sądu, brak ten nie został uzupełniony. Taka sytuacja aktualizuje natomiast po stronie sądu obowiązek zawiadomienia właściwego organu podatkowego (art. 11 ust. 2 ustawy o opłacie skarbowej).

Drugim przywilejem przewidzianym dla profesjonalistów (adwokatów i radców prawnych) jest możliwość doręczania sobie nawzajem pism za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty (art. 66 p.s.a.).

W kwestii udzielenia dalszego pełnomocnictwa (substytucji) przepisy postępowania przed sądami administracyjnymi odsyłają do odrębnych przepisów, w tym wypadku do ustawy - Prawo o adwokaturze.⁵² Aplikanci adwokaccy mogą jednakże – zgodnie z art. 77 ust. 2 ostatnio wymienionej ustawy - zastępować adwokatów tylko w postępowaniu przed w.s.a. (I instancja).

Podstawą tzw. tymczasowego dopuszczenia do udziału w toczącym się⁵³ postępowaniu osoby (adwokata, aplikanta adwokackiego) nie mogącej przedłożyć dokumentu pełnomocnictwa jest w postępowaniu sądowo-administracyjnym przepis art. 44 p.s.a., przy czym chodzi tu o podjęcie tzw. czynności naglącej. Ocena, czy w konkretnym przypadku zachodzi potrzeba podjęcia tak określonej czynności, należy do sądu.

Inaczej niż to przyjmuje się w orzecznictwie wydanym na gruncie postępowania karnego, w postępowaniu przed sądami administracyjnymi to strona (jako mocodawca) ponosi odpowiedzialność za niefrasobliwość działań/zaniechań swego pełnomocnika, również gdy jest to pełnomocnik fachowy. Na pełnomocniku spoczywa obowiązek pozostawania ze stroną w takim kontakcie, który umożliwi jej rzetelne informowanie o stanie sprawy. W tym kontekście Wojewódzki Sąd

⁵⁰ Zgodnie z art. 212 § 1 p.s.a. opłatami sądowymi są wpis i opłata kancelaryjna. Jak natomiast stanowi przepis art. 230 p.s.a., od pism wszczynających postępowanie przed sądem administracyjnym w danej instancji pobiera się wpis stosunkowy lub stały. Pismami, o których mowa powyżej, są skarga, skarga kasacyjna, zażalenie oraz skarga o wznowienie postępowania. Wpis stosunkowy pobiera się w sprawach, w których przedmiotem zaskarżenia są należności pieniężne. W innych sprawach pobiera się wpis stały. Wysokość oraz szczegółowe zasady pobierania wpisu określiła Rada Ministrów w rozporządzeniu z dnia 16 grudnia 2003 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 2193).

⁵¹ J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 123.

⁵² T. j. Dz. U. z 2002 Nr 123, poz. 1058 ze zm.

⁵³ J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 131.

Administracyjny w Warszawie stoi na stanowisku, że to pełnomocnik, a nie sąd powinien informować mocodawcę o terminie rozprawy.⁵⁴ Ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika procesowego zwalnia sąd z obowiązku udzielania stronie stosownych wskazówek co do czynności procesowych oraz wyjaśniania jej skutków prawnych tych czynności i zaniedbań w tym zakresie (art. 6 p.s.a.).⁵⁵

Przepisy art. 243-263 p.s.a. regulują tzw. prawo pomocy, obejmujące w postępowaniu sądowo-administracyjnym również ustanowienie dla strony adwokata z urzędu (zarówno przy prawie pomocy w zakresie całkowitym, jak i częściowym – art. 245 § 2 i 3 p.s.a.). Interesujące jest unormowanie zawarte w art. 244 § 2 p.s.a., zgodnie z którym ustanowienie adwokata przez sąd, a wyznaczonego przez właściwą okręgową radę adwokacką (art. 253 zd. 1 p.s.a.) nie jest równoznaczne, tak jak to ma miejsce w postępowaniu cywilnym,⁵⁶ z udzieleniem mu pełnomocnictwa, lecz stanowi dopiero uprawnienie dla strony do jego udzielenia wyznaczonemu adwokatowi, bez obowiązku ponoszenia przez nią jego wynagrodzenia i wydatków. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi zawiera ponadto znane z procedury cywilnej⁵⁷ uregulowanie kwestii ewentualnego wniosku adwokata ustanowionego z urzędu, który miałby podjąć czynności poza siedzibą sądu orzekającego, o wyznaczenie w razie potrzeby innego adwokata (do podjęcia tejże czynności). Wniosek taki winien być skierowany do właściwej (ze względu na miejsce dokonywania czynności) okręgowej rady adwokackiej.

Kwestia wypowiedzenia pełnomocnictwa przez adwokata uregulowana jest w art. 42 § 2 p.s.a., tak samo zresztą, jak w procedurze cywilnej (art. 94 § 2 k.p.c.). Z regulacji tej wynika, że adwokat (z wyboru) nie może wypowiedzieć pełnomocnictwa ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli jego mocodawca nie wyrazi na to zgody. Zasadniczo zatem pełnomocnictwo po skutecznym wypowiedzeniu wygasa dopiero po upływie dwu tygodni. Adwokat ustanowiony z urzędu nie może wypowiedzieć pełnomocnictwa i musi działać za stronę do czasu odwołania przez sąd. Pełnomocnictwo procesowe wygasa również w razie śmierci strony albo utraty przez nią zdolności sądowej. Pełnomocnik musi w takim wypadku działać (w zastępstwie następców prawnych strony) aż do czasu zawieszenia postępowania. Podstawą tego umocowania jest w istocie przepis ustawy (art. 43 p.s.a.).

Zgodnie z art. 42 p.s.a. wypowiedzenie pełnomocnictwa przez mocodawcę odnosi skutek prawny w stosunku do sądu od dnia zawiadomienia go o tym, zaś w stosunku do strony przeciwnej i innych uczestników – od dnia zawiadomienia ich o tym przez sąd; wynika stąd, że z punktu widzenia procesowego moment wygaśnięcia pełnomocnictwa (ustanie skutecznego wywoływania przez działania pełnomocnika skutków prawnych bezpośrednio w sferze prawnej mocodawcy) jest niezależny od tego, kiedy umocowanie to wygasło w wewnętrznym stosunku między mocodawcą a jego pełnomocnikiem.⁵⁸

*Iwona Gruszka, aplikant adwokacki,
doktorantka,
Uniwersytet Jagielloński*

⁵⁴ Por. wyrok W.S.A. w Warszawie z dnia 20.3.2006 r., II SA/Wa 1907/05, Lex nr 204721.

⁵⁵ J. P. Tarno, *Prawo o postępowaniu...*, s. 120.

⁵⁶ Por. art. 118 k.p.c.

⁵⁷ Zawarte w przepisie art. 117 § 5 k.p.c.

⁵⁸ Postanowienie W.S.A. w Gdańsku z dnia 18.10.2004 r., III SA/Gd 453/04, Lex nr 203315.